Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Економічний факультет
Кафедра економічної кібернетики

EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM (ECTS)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

2018/2019

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка» (Економічна кібернетика)
(ОР «Магістр»)

Івано-Франківськ, 2018

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

1.1. Адреса: вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76000

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

Інформація про склад керівних органів факультету:

Декан економічного факультету:

Благун Іван Семенович – доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

тел.: (0342) 55-32-32

Заступники декана:

Шкромида Віталій Васильович – кандидат економічних наук, доцент.

Гнатюк Тарас Михайлович – кандидат економічних наук, доцент.

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

Методист заочної форми навчання:

Томашевська Антоніна Василівна

тел.: 067-707-81-79

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

Диспетчер:

Хомин Уляна Василівна

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: dekanat_ekonom@pu.if.ua

1.2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО КАФЕДРУ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

Адреса: вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76000

Викладацький колектив кафедри:

Дмитришин Леся Ігорівна – завідувач кафедри, доктор економічних наук, професор

Благун Іван Семенович – доктор економічних наук, професор

Буртняк Іван Володимирович – кандидат економічних наук, доцент

Дмитришин Мар'ян Іванович – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Дмитришин Роман Іванович – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Кондур Оксана Созонтівна – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Пілько Андрій Дмитрович – кандидат економічних наук, доцент

Русин Роман Семенович – кандидат економічних наук, доцент

Ходоровська Мар'яна Ростиславівна– кандидат економічних наук, доцент

Судук Наталія Василівна – кандидат економічних наук, викладач

2. ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НА ФАКУЛЬТЕТІ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ОБСЯГУ ТА ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ

Напрями підготовки та спеціальності:

Напрями підготовки ОР «Бакалавр»:

- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси та банківська справа»

- 071 «Облік і оподаткування»

- 075 «Маркетинг»

- 051 «Економіка»

- 073 «Менеджмент» (Менеджмент організацій та адміністрування)

- 073 «Менеджмент» (Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності)

- 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

- 6.030508 «Фінанси і кредит»

- 6.030509 «Облік і аудит»

- 6.030507 «Маркетинг»

- 6.030502 «Економічна кібернетика»

- 6.030601 «Менеджмент»

ОР «Магістр»:

- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси суб'єктів господарювання та страхування»

- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування: Фінанси та банківська справа»

- 071 «Облік і оподаткування»

- 075 «Маркетинг»

- *051 «Економіка» (Економічна кібернетика)*
- *051 «Економіка» (Прикладна економіка)*
- *073 «Менеджмент» (Менеджмент організацій та адміністрування)*
- *073 «Менеджмент» (Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності)*

На факультеті створена і функціонує спеціалізована вчена рада Д 20.051.12 по захисту докторських та кандидатських дисертацій зі спеціальностей:

- 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці;
- 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Ліцензований обсяг прийому на спеціальності економічного факультету складає ОР «Бакалавр» – 465 осіб, ОР «Магістр» – 155 осіб на денну форму навчання і ОР «Бакалавр» – 320 осіб, ОР «Магістр» – 115 осіб на заочну форму навчання. На факультеті діє докторантура та аспірантура за вісьмома спеціальностями.

3. УМОВИ НАВЧАННЯ (КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНУ БАЗУ ФАКУЛЬТЕТУ)

Економічний факультет, створений у 1993 році, є одним з наймолодших серед факультетів та інститутів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», проте вже має усталені традиції актуалізувати навчальний процес з урахуванням потреб життя і розвитку науки на базі фундаментальних економічних і математичних знань.

Спочатку на факультеті здійснювалась підготовка фахівців із двох класичних спеціальностей – «Фінанси» та «Облік і аудит». З 1998 року почалась підготовка спеціалістів-маркетологів, а з 2001 року – зі спеціальностей «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та «Менеджмент організацій».

З 2004 року здійснюється підготовка студентів зі спеціальності «Економічна кібернетика», що дає змогу задовольнити потреби регіону в економістах-аналітиках, без яких не обходяться жодні підприємства та організації, які бажають успішно функціонувати в умовах ринкової економіки.

За бажанням і на основі тестового відбору юнаки проходять навчання на військовій кафедрі.

На факультеті діє набір в магістратуру, аспірантуру та докторантуру за економічними спеціальностями.

Навчально-виховну, науково-дослідну роботу із понад 1000 студентами денної та заочної форми здійснюють 8 професорів, докторів наук, понад 50 доцентів, кандидатів наук. Також до викладацької роботи залучаються працівники та керівники провідних фінансово-господарських установ і органів місцевого самоврядування області.

Кафедри факультету очолюють вчені-економісти, які відомі не тільки в науковій спільноті України, але і за межами нашої держави: кафедру менеджменту і маркетингу − професор, доктор економічних наук Ткач О.В.; кафедру фінансів − заслужений діяч науки і техніки України, професор, доктор економічних наук Ткачук І.Г.; кафедру економічної кібернетики – професор,

доктор економічних наук Дмитришин Л.І.; кафедру обліку і аудиту – заслужений діяч науки і техніки України, професор, доктор економічних наук Баланюк І.Ф.; кафедру теоретичної і прикладної економіки − професор, доктор економічних наук Пилипів Н.І.

Навчальний процес на економічному факультеті проводиться у двох навчальних корпусах. Студенти мають змогу займатись у 25 навчальних аудиторіях, з яких 6 оснащені сучасною комп'ютерною технікою, 5 спеціальних кабінетів, 4 лекційні аудиторії, оснащені сучасною відеотехнікою. До послуг студентів Центр інформаційних технологій, в якому 180 персональних комп'ютерів, мультимедійна лекційна аудиторія на 200 місць, інтернет-зал та інтернет клуб.

Для забезпечення підготовки студентів з дисциплін усіх циклів у бібліотеці університету є понад 126 тисяч томів літератури, працюють три читальних зали на 240 місць. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу для бакалаврів, спеціалістів, магістрів економічних спеціальностей повністю відповідає вимогам.

Загальні відомості про кафедру економічної кібернетики

Кафедра економічної кібернетики заснована в 2002 році в складі економічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Першим завідувачем кафедри був Заслужений діяч науки і техніки України, доктор економічних наук, професор Благун Іван Семенович, широко відомий своїми науковими працями у галузі математичного моделювання складних економічних систем.

У 2004 році на кафедрі започатковано набір студентів за спеціальністю «Економічна кібернетика». Потреба у фахівцях даного напрямку була зумовлена не тільки викликами сучасного інформаційного суспільства, але й поширенням на Західній Україні давніх традицій української кібернетичної школи.

В цьому ж році здійснено перший набір на навчання в аспірантурі за спеціальністю «Економіко-математичне моделювання», яку згодом перейменовано у «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці». З 2016 проводиться набір на навчання в докторантуру для здобуття наукового ступеня доктора наук.

За час існування кафедри підготовлено більше 30 кандидатів і 2 доктори економічних наук. Випускники аспірантури працюють як в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та інших навчальних закладах, так і на підприємствах, в організаціях різних форм і власності, в органах державної влади, зарубіжних бізнес-структурах.

З 2016 року кафедра економічної кібернетики здійснює підготовку фахівців за спеціальністю «Економіка» (освітній рівень – бакалавр і магістр). Навчання в магістратурі здійснюється за освітньою програмою «Економічна кібернетика». Випускники кафедри успішно працюють в різних сферах економічної діяльності: економістами-аналітиками великих виробничих компаній, аналітиками в банках і страхових компаніях, рекламних агентствах, податкової інспекції, керівниками приватних фірм, менеджерами високої ланки, фінансистами та викладачами вузів, менеджерами проектів та бізнес-аналітиками.

Викладачі кафедри мають високу кваліфікацію в галузі економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій. На кафедрі працює 2 доктори економічних наук, професори та 9 кандидатів наук, з них 7 мають наукове звання доцента.

Кафедра забезпечує викладання таких навчальних курсів: вища математика для економістів, інформатика, оптимізаційні методи і моделі; економетрія; економічна кібернетика; дослідження операцій в економіці; моделювання економіки; прогнозування соціально-економічних процесів; економічний ризик; моделювання економічної динаміки; системний аналіз; моделювання мікро- та макроекономічних процесів; імітаційне моделювання; системи підтримки

прийняття рішень; теорія випадкових процесів; моделювання у фінансовому менеджменті; моделювання системних характеристик в економіці; прикладна економетрика; методи наукових досліджень; актуарна математика. На допомогу студентам викладачами кафедри підготовлено і опубліковано значну кількість методичних посібників та рекомендацій.

На кафедрі створені усі необхідні умови для поєднання навчання з науковою діяльністю. Наявна матеріально-технічна база дозволяє інтенсифікувати навчальний процес шляхом упровадження нетрадиційних методик навчання, широкого застосування інформаційно-комп'ютерних технологій. Використання сучасних інформаційних технологій відкриває студентам доступ до широкого кола вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, підвищує ефективність самостійної роботи та відкриває необмежені можливості для творчості, набуття і закріплення фахових навиків.

Наукова робота розглядається як невід'ємна частина навчального процесу.

У розпорядженні студентів сучасна наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – важливий структурний підрозділ вузу, де сконцентровані джерела інформації, це потужна інформаційна установа, науковий інформаційний, просвітницький центр університету, методичний осередок вузівських бібліотек м. Івано-Франківська. Бібліотека працює з використанням основного функціонального формату електронного бібліотечного ресурсу з частковим доступом до повнотекстової бази даних документів. Студенти, які добилися високих результатів в науковій роботі, рекомендується до вступу в аспірантуру, залишаються на кафедрі на посадах викладачів-стажистів.

На кафедрі велика увага приділяється професійній та виховній роботі зі студентами. Студенти кафедри економічної кібернетики систематично приймають участь в студентських наукових конференціях, Стипендіальних програмах, конкурсах наукових робіт та олімпіадах. Зокрема, за результатами участі в щорічному Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за

галуззю «Математичні методи, моделі в економіці» студенти спеціальності «Економічна кібернетика»: Савчук Н. нагороджена Дипломом першого ступеня (2016 р.), Кіс В. нагороджена Дипломом другого ступеня (2015 р.), робота Потятинник Б. відзначена грамотою «За високу практичну цінність результатів дослідження» (2017 р.), робота Гарди Т. відзначена грамотою «За оригінальність постановки проблеми» (2017 р). Гарда Т. нагороджена Дипломом третього ступеня (2018 р.), Гаврилишин О. нагороджена Дипломом другого ступеня (2018 р.)

Студенти Гаврилишин О. та Потятинник Б. перемогли у конкурсі Європейського Союзу ЕРАЗМУС+: стипендії для навчання та короткострокового обміну та навчались за цією програмою в університетах Румунії (Ясський університет ім. А.Й. Кузи) та Франції (Університет науки та технології Лілль І).

Студентка Потятинник Б. стала стипендіаткою конкурсу «Завтра.UA» Фонду Віктора Пінчука (2018 р.).

Студенти Романів Н., Бегей Б. і Леськів В. отримали річні стипендії від Фонду Інституту Східноєвропейських досліджень (2018 р.).

Студенти спеціальності 051 «Економіка» та 6.030502 «Економічна кібернетика» є активними в органах студентського самоврядування, у суспільному житті економічного факультету, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, міста Івано-Франківська та України.

Наукова діяльність кафедри здійснюється в рамках науково-дослідної теми «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах». Головними напрямками наукових досліджень є: математичне моделювання в управлінні складними економіко-виробничими та фінансовими системами, математичні методи прогнозування економічних систем, моделі регіональної економіки, моделювання сталого розвитку на різних рівнях ієрархії, моделювання соціально-економічного розвитку та економічної безпеки.

За час діяльності кафедри її співробітниками підготовлено понад 20 монографій, біля 500 наукових статей у фахових та зарубіжних виданнях. Викладачі кафедри публікують результати своїх наукових досліджень у наукових виданнях, зареєстрованих в базах *Scopus* та *Web of Science*.

На кафедрі здійснюється видання збірника наукових праць «Моделювання регіональної економіки», в якому публікуються наукові доробки з актуальних проблем моделювання економіки, економіки підприємництва, менеджменту, маркетингу і регіональної економіки.

З метою покращення якості наукової роботи і навчально-виховного процесу кафедра економічної кібернетики активно співпрацює з вітчизняними центрами університетської освіти та науково-дослідними установами, зокрема, з Науково-дослідним центром індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України (м. Харків), Інститутом Регіональних Досліджень НАН України (м. Львів), Причорноморським науково-дослідним інститутом економіки та інновацій (м. Одеса), з аналогічними кафедрами Київського, Львівського, Чернівецького, Запорізького національних університетів, Київського, Тернопільського, Харківського національних економічних університетів.

4. ОСНОВНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ НА КАФЕДРІ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

Після входження національної вищої школи в Європейський освітній простір у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника запроваджено облік трудомісткості навчальної роботи студентів у кредитах ECTS (European Credit Transfer System) – Європейську кредитно-трансферну систему. Кредити ECTS ураховують усі види навчальної роботи і забезпечують уніфікований підхід до визначення трудомісткості освітньої діяльності студента.

Здійснюється навчальний процес у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника у таких організаційних формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Основні види навчальних занять: лекція; семінарське, практичне, лабораторне, індивідуальне заняття; консультація; інші види навчальних занять, які визначаються робочим навчальним планом і програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять і передбачає перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять і систему оцінювання рівня знань та умінь визначає відповідна кафедра. Результати поточного контролю за семестр визначаються як середня з поточних оцінок за 100-бальною шкалою, відображених у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи, і можуть зараховуватися до залікового кредиту як окремий заліковий модуль, якщо це передбачено робочою програмою дисципліни.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини

лекційних та практичних (лабораторних, семінарських) занять з певної дисципліни – змістового модуля. Завданням підсумкового модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст кількох тем дисципліни, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал. Форми підсумкового модульного контролю та систем)' оцінювання рівня знань та умінь студентів визначає кафедра та відображає в робочій програмі дисципліни. Оцінки з підсумкового модульного контролю за 100-бальною шкалою відображаються у журналах обліку відвідування та успішності викладача її академічної групи і зараховуються як окремий заліковий модуль до залікового кредиту.

Окремою формою підсумкового модульного контролю є комплексні або наскрізні індивідуальні розрахунково-графічні та інші завдання, рівень виконання яких оцінюється за 100-бальною шкалою, а оцінка зараховується до залікового кредиту як окремий заліковий модуль, якщо це передбачено робочою програмою дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	**За національною шкалою**	**За шкалою ECTS**
90-100	Відмінно	A (відмінно)
80-89	Добре	B (дуже добре)
70-79		C (добре)
60-69	Задовільно	D (задовільно)
50-59		E(достатньо)
26-49	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-25		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену, диференційованого заліку або заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою і в терміни, встановлені робочим навчальним планом та графіком навчального процесу.

5. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Затверджую
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ Михайлишин Г.Й.

Економічний факультет

Графік

навчального процесу для студентів економічного факультету денної форми навчання на 2018-2019 навчальний рік

Напрям підготовки, спеціальність	ШИФР	КУРС	Вересень				Жовтень				Листопад					Грудень				Січень				Лютий				Березень					Квітень				Травень					Червень				Липень				Серпень				
			3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	4	11	18	25	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26
			9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	3	10	17	24	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	8	14	21	28	4	11	18	25	1
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Економіка	.051	I	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	К	К	С	С	С	С	КС	КС	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	С	С	К	К	К	К	К	К	К	К	К
Економіка	.051	II	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	К	К	С	С	С	С	КС	КС	НП	НП	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	С	С	К	К	К	К	К	К	К	К	К
Економіка	.051	III	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	К	К	С	С	С	С	КС	КС	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	С	С	К	К	К	К	К	К	К	К	К
Економічна кібернетика	6.030502	IV	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	К	К	С	С	С	С	ВП	ВП	ВП	ВП	ВП	ВП	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	А	А	А									
Економіка (економічна кібернетика)	.051	Маг.1	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	К	К	С	С	С	С	ВП	ВП	ВП	ВП	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	С	С	К	К	К	К	К	К	К	К	К
Економіка (економічна кібернетика)	.051	Маг.2	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	ВП	ВП	ВП	ВП	С	С	А	А																																						

Умовні позначки: Т - теоретичне навчання; ВП - виробнича практика; С - заліково-екзаменаційна сесія; А - державна атестація; К - канікули; КС - контроль за самостійною роботою студентів; НП - навчальна практика

Декан економічного факультету _____ проф. Благун І.С.

Заступник декана економічного факультету _____ доц. Шкромида В.В.

Міністерство освіти і науки України

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

"Затверджую"
Ректор
_____ **І.Є. Цепенда**
(підпис) (прізвище та ініціали)
"___" _____20__ року

Затверджено Вченою радою університету, протокол №___ від "___" _____ 20__ року

Кваліфікація **Економіст- аналітик**

Строк навчання **1 рік 4 місяців**

НАВЧАЛЬНИИ ПЛАН

Підготовки **магістра** з галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** на основі **бакалавра,спеціаліста, магістра**

Освітньо-професійна програма **Економіка**

за спеціальністю **051 Економіка**

спеціалізацією **Економічна кібернетика**

Форма навчання **денна**

І. Графік навчального процесу

Курси	Вересень				Жовтень				Листопад					Грудень				Січень					Лютий				Березень				Квітень				Травень					Червень				Липень					Серпень			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
1	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	К	К	С	С	С	К	ВП	ВП	ВП	ВП	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	С	К	К	К	К	К	К	К	К	К
2	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	ВП	ВП	ВП	ВП	КС	КС	С	С	А																																			

ПОЗНАЧЕННЯ: Т - Теоретичне навчання; КС - Контроль за самост. роботою; К - Канікули; С - Екзаменаційна сесія; ВП - Виробнича практика; А - Атестація;

ІІ. ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПРО БЮДЖЕТ ЧАСУ, тижні

Курс	Теоретичне навчання	Контроль за самост. роботою	Канікули	Екзаменаційна сесія	Виробнича практика	Атестація	Всього
1	30	1	12	5	4		52
2	8	2		2	4	1	17
Разом	38	3	12	7	8	1	69

ІІІ. ПРАКТИКА

Назва практики	Семестр	Тижні
Виробнича		8
Виробнича практика	2	4
Виробнича практика	3	4

IV. ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Назва навчальної дисципліни	Форма державної атестації (екзамен, дипломний проект (робота))	Семестр
Атестація	дипломна робота	3

V. План навчального процесу

№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами				Кількість кредитів ECTS	Кількість годин								Розподіл аудиторних годин			
				Курсові				Аудиторних							I курс		II курс	
									у тому числі						Семестри			
		Екзамени	Заліки	проекти	роботи		Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	1	2	3	4
															Кількість тижнів в семестрі			
															15	15	8	
1. Цикл загальної підготовки																		
	1.1. Обов`язкові дисципліни																	
1	Applied economics	1				3	90	30		30				60	2			
2	Прикладна економетрика	1				6	180	60	32	28				120	4			
3	Методологія та організація наукових досліджень		2			3	90	30	16	14				60		2		
4	Охорона праці в галузі		1				30	10	6	4				20	1			
	Всього по п. 1.1:	**2**	**1**			**12**	**360**	**120**	**48**	**72**				**240**	**6**	**2**		
	1.2. Вибіркові дисципліни																	
	1.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ																	
	1.2.2. Дисципліни вільного вибору студента																	
5	Моделі стратегічного управління	3				6	180	60	30	30				120			8	
6	Основи фінансового ризик-менеджменту	3				6	180	60	30	30				120			8	
	Всього по дисциплінам п.1.2.2:	**1**				**6**	**180**	**60**	**30**	**30**				**120**			**8**	
	Всього по п. 1.2:	**1**				**6**	**180**	**60**	**30**	**30**				**120**			**8**	
	Разом за розділом (п. 1):	**3**	**1**			**18**	**540**	**180**	**78**	**102**				**360**	**6**	**2**	**8**	
2. Цикл професійної підготовки																		
	2.1. Обов`язкові дисципліни																	
	2.1.1. Теоретична підготовка																	
7	Моделювання макроекономічних процесів	1				6	180	60	30	30				120	4			
8	Корпоративні інформаційні системи	2				3	90	30	16	14				60		2		
9	Електронна комерція	1				3	90	30	16	14				60	2			
10	Моделювання мікроекономічних процесів	2				6	180	60	30	30				120		4		
	Всього по дисциплінам п.2.1.1:	**4**				**18**	**540**	**180**	**92**	**88**				**360**	**6**	**6**		
	2.1.2. Практична підготовка																	
11	Виробнича практика					6	180							180				
12	Виробнича практика (дод.)					6	180							180				
13	Підготовка магістерської роботи					15	450							450				
14	Атестація	3				3	90							90				

	Всього по дисциплінам п.2.1.2:					**30**	**900**							**900**				
	Всього по п. 2.1:	**4**				**48**	**1440**	**180**	**92**	**88**				**1260**	**6**	**6**		
	2.2. Вибіркові дисципліни																	
	2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ																	
15	Актуарні розрахунки	2				6	180	60	30	30				120		4		
	Всього по дисциплінам п.2.2.1:	**1**				**6**	**180**	**60**	**30**	**30**				**120**		**4**		
	2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента																	
16	Моделювання методами нейронних мереж		2			6	180	60	30	30				120		4		
17	Моделювання процесів управління економічною безпекою		2			6	180	60	30	30				120		4		
18	Аналіз фондових ринків та інвестиційних проектів		1			6	180	60	30	30				120	4			
19	Аналіз бізнес-процесів		1			6	180	60	30	30				120	4			
20	Математичні методи в маркетингу		3			6	180	60	30	30				120			8	
21	Моделювання в управлінні персоналом		3			6	180	60	30	30				120			8	
	Всього по дисциплінам п.2.2.2:		**3**			**18**	**540**	**180**	**90**	**90**				**360**	**4**	**4**	**8**	
	Всього по п. 2.2:	**1**	**3**			**24**	**720**	**240**	**120**	**120**				**480**	**4**	**8**	**8**	
	Разом за розділом (п. 2):	**5**	**3**			**72**	**2160**	**420**	**212**	**208**				**1740**	**10**	**14**	**8**	
Загальна кількість						**90**	**2700**	**600**	**290**	**310**				**2100**	**16**	**16**	**16**	
Кількість годин на тиждень														**71**				
Кількість екзаменів														**8**	**4**	**3**	**1**	
Кількість заліків														**4**	**1**	**2**	**1**	
Кількість курсових проектів														**0**				
Кількість курсових робіт														**0**				

Декан факультету _____ **Благун І.С.**

Навчальний план затверджено вченою радою **Економічного факультета** (протокол № ____ від "____" _____ 20__ року)

Погоджено: навчально-методичний відділ

"_____" _____ 20___ р.

_____

(підпис, прізвище та ініціали)

Завідувач випускової кафедри _____

(підпис, прізвище та ініціали)

6. РОБОЧІ НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ

"Затверджую"
Ректор
І.Є. Непенда
(підпис) (прізвище та ініціали)
"___" _____ 20__ року
М.П.

Міністерство освіти і науки України

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Кваліфікація **Економіст- аналітик**

Строк навчання **1 рік 4 місяців**

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

2018 - 2019 н.р.

Підготовки **магістра** з галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** на основі **бакалавра,спеціаліста, магістра**

за спеціальністю **051 Економіка**

спеціалізацією **Економічна кібернетика**

Курс **1** Форма навчання **денна**

І. Графік навчального процесу

Курси	Вересень				Жовтень				Листопад					Грудень				Січень					Лютий				Березень				Квітень				Травень					Червень				Липень					Серпень			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
1	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	КС	К	К	С	С	С	К	ВП	ВП	ВП	ВП	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	С	С	К	К	К	К	К	К	К	К

ПОЗНАЧЕННЯ: Т - Теоретичне навчання; КС - Контроль за самост. роботою; К - Канікули; С - Екзаменаційна сесія; ВП - Виробнича практика;

ІІ. ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПРО БЮДЖЕТ ЧАСУ, тижні

Курс	Теоретичне навчання	Контроль за самост. роботою	Канікули	Екзаменаційна сесія	Виробнича практика
1	30	1	12	5	4
Разом	30	1	12	5	4

ІІІ. ПРАКТИКА

Назва практики	Семестр	Тижні
Виробнича		4
Виробнича практика	2	4

IV. ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Назва навчальної дисципліни	Форма державної атестації (екзамен, дипломний проект (робота))	Семестр

V. План навчального процесу

№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин на навчальний рік								I семестр														2 семестр												Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами		Кафедра
											Кількість годин							Контрольні (модульні) роботи (розподіл за кількістю)		Форми контролю (розподіл за семестрами)				Кількість годин							Контрольні (модульні) роботи (розподіл за кількістю)		Форми контролю (розподіл за семестрами)			1 курс			
				Аудиторних								Аудиторних													Аудиторних												Семестри			
					у тому числі								у тому числі													у тому числі											1	2		
			Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Аудиторні	Позааудиторні	Екзамени	Заліки	Курсові роботи / проекти	Розрахунково-графічні Роботи	Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Аудиторні	Позааудиторні	Екзамени	Заліки	Курсові роботи / проекти	Кількість тижнів у семестрі		
																																					15	15	
	I. Цикл загальної підготовки																																						
	1.1. Обов`язкові дисципліни																																						
1	Applied economics	3	90	30		30				60	90	30		30				60	1		1																2		Кафедра економічної кібернетики
2	Прикладна економетрика	6	180	60	32	28				120	180	60	32	28				120	1		1																4		Кафедра економічної кібернетики
3	Методологія та організація наукових досліджень	3	90	30	16	14				60															90	30	16	14				60				2		2	Кафедра економічної кібернетики
4	Охорона праці в галузі		30	10	6	4				20	30	10	6	4				20				1															1		Кафедра теоретичної і прикладної економіки
	Всього по п. 1.1:	12	360	120	48	72				240	270	90	32	58				180	2		2				90	30	16	14				60				1		6	2	
	1.2. Вибіркові дисципліни																																						
	1.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ																																						
	1.2.2. Дисципліни вільного вибору студента																																						
	Всього по п. 1.2:																																						
	Разом за розділом (п. 1):	12	360	120	48	72				240	270	90	32	58				180	2		2				90	30	16	14				60				1		6	2	
	2. Цикл професійної підготовки																																						
	2.1. Обов`язкові дисципліни																																						
	2.1.1. Теоретична підготовка																																						
5	Моделювання макроекономічних процесів	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1		1																4		Кафедра економічної кібернетики
6	Корпоративні інформаційні системи	3	90	30	16	14				60															90	30	16	14				60			2			2	Кафедра економічної кібернетики
7	Електронна комерція	3	90	30	16	14				60	90	30	16	14				60			1																2		Кафедра економічної кібернетики
8	Моделювання мікроекономічних процесів	6	180	60	30	30				120															180	60	30	30				120	1		2			4	Кафедра економічної кібернетики
	Всього по дисциплінам п.2.1.1:	18	540	180	92	88				360	270	90	46	44				180	1		2				270	90	46	44				180	1		2			6	6	
	2.1.2. Практична підготовка																																						
9	Виробнича практика	6	180							180															180							180							Кафедра економічної кібернетики
10	Підготовка магістерської роботи	6	180							180	180							180																					Кафедра економічної кібернетики
	Всього по дисциплінам п.2.1.2:	12	360							360	180							180							180							180							
	Всього по п. 2.1:	30	900	180	92	88				720	450	90	46	44				360	1		2				450	90	46	44				360	1		2			6	6	
	2.2. Вибіркові дисципліни																																						
	2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ																																						
11	Актуарні розрахунки	6	180	60	30	30				120															180	60	30	30				120	1		2			4	Кафедра економічної кібернетики
	Всього по дисциплінам п.2.2.1:	6	180	60	30	30				120															180	60	30	30				120	1		1			4	
	2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента																																						
12	Моделювання методами нейронних мереж	6	180	60	30	30				120															180	60	30	30				120	1			2		4	Кафедра економічної кібернетики
13	Моделювання процесів управління економічною безпекою	6	180	60	30	30				120															180	60	30	30				120	1			2		4	Кафедра економічної кібернетики
14	Аналіз фондових ринків та інвестиційних проектів	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1			1															4		Кафедра економічної кібернетики
15	Аналіз бізнес-процесів	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1			1															4		Кафедра економічної кібернетики
	Всього по дисциплінам п.2.2.2:	12	360	120	60	60				240	180	60	30	30				120	1			1			180	60	30	30				120	1			1		4	4	
	Всього по п. 2.2:	18	540	180	90	90				360	180	60	30	30				120	1			1			360	120	60	60				240	2		1	1		4	8	
	Разом за розділом (п. 2):	48	1440	360	182	178				1080	630	150	76	74				480	2		2	1			810	210	106	104				600	3		3	1		10	14	
Загальна кількість		**60**	**1800**	**480**	**230**	**250**				**1320**	**900**	**240**	**108**	**132**				**660**	**4**		**4**	**1**			**900**	**240**	**122**	**118**				**660**	**3**		**3**	**2**		**16**	**16**	
Кількість екзаменів			7																		4														3					
Кількість заліків			3																			1														2				
Кількість курсових робіт/проектів																																							
Кількість контрольних (модульних) робіт			7																4															3					

Декан факультету _____ **Благун І.С.**

Навчальний план затверджено вченою радою факультету (протокол №___ від_____20__р.)

Погоджено навчально-методичний відділ _____ І.Ф. Солонець
(підпис, прізвище та ініціали)

Завідувач випускної кафедри _____
(підпис, прізвище та ініціали)

"Затверджую"
Ректор
І.Є. Цепенда
(підпис) (прізвище та ініціали)
"___"_____20___ рок
М.П.

Міністерство освіти і науки України

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Кваліфікація **Економіст- аналітик**

Строк навчання **1 рік 4 місяців**

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

2018-2019 н.р.

Підготовки **магістра** з галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** на основі **бакалавра,спеціаліста, магістра**

за спеціальністю **051 Економіка**

спеціалізацією **Економічна кібернетика**

Курс **2** Форма навчання **денна**

І. Графік навчального процесу

Курси	Вересень				Жовтень				Листопад					Грудень				Січень					Лютий				Березень				Квітень				Травень					Червень				Липень					Серпень			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
2	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	ВП	ВП	ВП	ВП	КС	КС	С	С	А																																			

ПОЗНАЧЕННЯ: Т - Теоретичне навчання; КС - Контроль за самост. роботою; С - Екзаменаційна сесія; ВП - Виробнича практика; А - Атестація;

ІІ. ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПРО БЮДЖЕТ ЧАСУ, тижні

Курс	Теоретичне навчання	Контроль за самост. роботою	Екзаменаційні сесія	Виробнича практика	Атестація
2	8	2	2	4	1
Разом	8	2	2	4	1

ІІІ. ПРАКТИКА

Назва практики	Семестр	Тижні
Виробнича		4
Виробнича практика	3	4

IV. ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ

Назва навчальної дисципліни	Форма державної атестації (екзамен, дипломний проект (робота))	Семестр
Атестація	дипломна робота	3

V. План навчального процесу

№ з/п	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин на навчальний рік								3 семестр												4 семестр												Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами	Кафедра
											Кількість годин							Контрольні (модульні) роботи (розподіл за кількістю)		Форми контролю (розподіл за семестрами)				Кількість годин							Контрольні (модульні) роботи (розподіл за кількістю)		Форми контролю (розподіл за семестрами)					
				Аудиторних							Аудиторних													Аудиторних													
					у тому числі							у тому числі													у тому числі												
			Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Аудиторні	Позааудиторні	Екзамени	Заліки	Курсові роботи / проекти	Розрахунково-графічні Роботи	Загальний обсяг	Всього	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Аудиторні	Позааудиторні	Екзамени	Заліки	Курсові роботи / проекти	2 курс Семестри 3 / 4 Кількість тижнів у семестрі 8 /	
	1. Цикл загальної підготовки																																				
	1.1. Обов`язкові дисципліни																																				
	Всього по п. 1.1:																																				
	1.2. Вибіркові дисципліни																																				
	1.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ																																				
	1.2.2. Дисципліни вільного вибору студента																																				
1	Моделі стратегічного управління	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1		3															8	Кафедра економічної кібернетики
2	Основи фінансового ризик-менеджменту	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1		3															8	Кафедра економічної кібернетики
	Всього по дисциплінам п.1.2.2:	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1		1															8	
	Всього по п. 1.2:	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1		1															8	
	Разом за розділом (п. 1):	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1		1															8	
	2. Цикл професійної підготовки																																				
	2.1. Обов`язкові дисципліни																																				
	2.1.1. Теоретична підготовка																																				
	2.1.2. Практична підготовка																																				
3	Виробнича практика (дод.)	6	180							180	180							180																				Кафедра економічної кібернетики
4	Підготовка магістерської роботи	9	270							270	270							270																				Кафедра економічної кібернетики
5	Атестація	3	90							90	90							90			3																Кафедра економічної кібернетики
	Всього по дисциплінам п.2.1.2:	18	540							540	540							540																				
	Всього по п. 2.1:	18	540							540	540							540																				
	2.2. Вибіркові дисципліни																																				
	2.2.1. Дисципліни за вибором ВНЗ																																				
	2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента																																				
6	Математичні методи в маркетингу	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1			3														8	Кафедра економічної кібернетики
7	Моделювання в управлінні персоналом	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1			3														8	Кафедра економічної кібернетики
	Всього по дисциплінам п.2.2.2:	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1			1														8	
	Всього по п. 2.2:	6	180	60	30	30				120	180	60	30	30				120	1			1														8	
	Разом за розділом (п. 2):	24	720	60	30	30				660	720	60	30	30				660	1			1														8	
Загальна кількість		**30**	**900**	**120**	**60**	**60**				**780**	**900**	**120**	**60**	**60**				**780**	**2**		**1**	**1**														**16**	
Кількість екзаменів			**1**																		**1**																
Кількість заліків			**1**																			**1**															
Кількість курсових робіт/проектів																																					
Кількість контрольних (модульних) робіт			**2**																**2**																		

Декан факультету _____ **Благун І.С.**

Навчальний план затверджено вченою радою факультету (протокол № ____ від _____ 20__)

Погоджено навчально-методичний відділ _____ І.Ф.Солонець
(підпис, прізвище та ініціали)

Завідувач випускної кафедри _____ Дмитришин Я.І.
(підпис, прізвище та ініціали)

7. АНОТАЦІЇ ДИСЦИПЛІН ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Назва дисципліни: **Моделювання макроекономічних процесів**

Статус: нормативна

Рік: V, *семестр* IX

Мета курсу: викладання дисципліни полягає у формуванні системи знань з методології, методики та інструментарію моделювання макроекономічних процесів. Ця мета досягається шляхом послідовного викладення теоретичного курсу з проведенням практичних занять.

Тривалість. Всього – 180 год., лекції – 30 год., практичні – 30 год., самостійна робота –120 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Прикладна економетрика**

Статус: нормативна

Рік: V, *семестр* IX

Мета курсу полягає в вивченні характерних особливостей основних типів прикладних економетричних моделей та методів їх побудови, а також в отриманні студентами умінь і навичок з прикладного застосування засвоєних знань.

Тривалість. Всього – 180 год., лекції – 32 год., практичні – 28 год., самостійна робота – 120 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Електронна комерція**

Статус: нормативна

Рік: V, *семестр* IX

Мета курсу: ознайомити студентів з теоретичними основами електронної комерції, формування практичних навичок із здійснення

ділових операцій електронними засобами у глобальному інформаційному середовищі..

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Назва дисципліни: **Аналіз фондових ринків та інвестиційних проектів**

Статус: вибіркова

Рік: V, *семестр* IX

Мета курсу: формування теоретичних і практичних знань з основ функціонування та розвитку фондового ринку як системи фінансових відносин.

Тривалість. Всього – 180 год., лекції – 30 год., практичні – 30 год., самостійна робота – 120 год.

Форма контролю **–** залік.

Назва дисципліни: **Applied economics**

*Статус:*нормативна

Рік V, *семестр* IX

Мета курсу полягає в формуванні у студентів знань, умінь та навичок з самостійного читання, розуміння та перекладу оригінальної літератури на англійській мові в галузі менеджменту, маркетингу, мікро- та макроекономіки, бухгалтерського обліку та фінансів, економіки, а також розвитку необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування.

Тривалість. Всього – 90 год., практичні – 30 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю **–** екзамен.

Назва дисципліни: **Актуарні розрахунки**

Статус: вибіркова

Рік: V, *семестр* X

Мета курсу: формування у майбутніх спеціалістів теоретичних знань з актуарних розрахунків, що є одним з найважливіших розділів страхування, яке спрямоване на захист майнових інтересів юридичних та фізичних осіб; формування практичних навиків, пов'язаних з визначенням вартості страхового продукту; ознайомити студентів з перспективами розвитку актуарних розрахунків.

Тривалість. Всього – 180 год., лекції – 30 год., практичні – 30 год., самостійна робота – 120 год.

Форма контролю **–** екзамен.

Назва дисципліни: **Корпоративні інформаційні системи**

Статус: нормативна

Рік: V, *семестр* X

Мета курсу: формування системи теоретичних знань та практичних навичок з основ корпоративних інформаційних систем (КІС), є огляд різних КІС в їх еволюції, а також відповідних методологій і стандартів, а також надання поглиблених знань з теорії та практики побудови і використання інформаційних систем на великих підприємствах, у корпораціях та інших бізнесових структурах.

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю **–** екзамен.

Назва дисципліни: **Управління та оцінка еколого-економічних ризиків**

Статус: вибіркова

Рік: V, *семестр* X

Мета курсу: формування системи теоретичних знань та практичних навичок з основ управління еколого-економічними ризиками а також огляд різних методологій з їх оцінки.

Тривалість. Всього – 90 годин: лекції – 18 годин; практичні – 18 годин; самостійна робота – 54 годин.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Методологія та організація наукових досліджень**

Статус: Нормативна

Рік V, *семестр* X

Мета курсу: засвоєння студентами понять про науку, відомостей про стан сучасної науки, розуміння процесу наукової діяльності, оволодіння методологічними та методичними основами наукового дослідження. Матеріал курсу допоможе при аналізі інформаційних джерел, підготовці курсових і дипломних робіт, статей, доповідей на науково-практичних конференціях, забезпечити чітке розуміння студентами поняття про наукову діяльність; засвоїти понятійно-термінологічного апарату наукової діяльності; ознайомити зі станом наукової діяльності в Україні та світі; ознайомити з електронними та Інтернет-ресурсами інформації; засвоїти систему роботи з бібліотечно-бібліографічними джерелами інформації; вивчити порядок оформлення наукового дослідження.

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 16 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Моделювання мікроекономічних процесів**

Статус: нормативна

Рік: V, *семестр* X

Мета курсу полягає у формуванні системи знань з методології, методики та інструментарію моделювання мікроекономічних процесів. Ця мета досягається шляхом послідовного викладення теоретичного курсу з проведенням практичних занять.

Тривалість: всього – 180 год., лекції – 30 год., практичні – 30 год., самостійна робота – 120 год.

Форма контролю – екзамен.

8. ФАХОВЕ СПРЯМУВАННЯ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ

Магістр з економіки підготовлений до виконання професійних функцій за одним або кількома з видів економічної діяльності

Державне управління: L 75.14.0 – Допоміжна діяльність у сфері державного управління; L 75.11.2 – Управління на рівні державних автономій; L 75.11.3 – Управління на рівні областей та міст загальнодержавного підпорядкування; L 75.11.6 – Управління та нагляд у сфері оподаткування; L 74.11.4 – Управління на рівні районів, міст, внутрішньоміських районів; L 75.11.5 – Управління на рівні сіл та селищ.

Освіта: M 80.21.2 – Повна загальна середня освіта (викладання основ економіки); M 80.22.0 - Професійна технічна освіта (викладання економічних дисциплін).

Колективні, громадські та особисті послуги: O 91.1 – Організації у сфері економіки.

Назви інших первинних посад визначаються у варіативних компонентах ОКХ згідно з галузевими нормативними документами або штатними розкладами підприємств та установ певної галузі з урахуванням вимог до формулювання назв посад, передбачених чинними нормативними актами (табл. 1).

Таблиця 1

Професійні назви робіт, які здатний виконувати фахівець
освітнього ступеня «магістр»
спеціальності – 051 «Економіка»

№ з/п	Код і назва професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
І. Керівники		
1	1210. Керівники підприємств установ та організацій	Заступник директора з економіки та фінансів (фінансовий директор)
2	1229. Керівники інших основних підрозділів	Начальник департаменту Начальник управління
	1231. Керівники фінансових, бухгалтерських, економічних, юридичних та адміністративних підрозділів	Начальник відділу Завідувач сектором Заступник начальника відділом Провідний економіст Провідний спеціаліст
4	1239. Керівники інших функціональних підрозділів	Керівник бюро Керівник групи Завідувач господарством
5	131. Керівники малих підприємств без апарату Управління	Директор малого підприємства Керівник філії Керівник представництва
ІІ. Професіонали		

6	2310.2. Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів	Викладач Викладач-стажист
7	2320. Викладачі середніх навчальних закладів	Викладач середнього навчального закладу. Викладач професійного навчально-виховного закладу
8	2419.3 Фахівці державної Служби	Заступник начальник відділу Головний спеціаліст Головний економіст Провідний спеціаліст Провідний економіст
9	2441. Професіонали з економіки	Науковий співробітник (економіка). Економіст з планування. Оглядач з економічних питань. Консультант з економічних питань. Економічний радник. Економіст з фінансової роботи Економіст. Економіст з договірних та претензійних робіт
10	2441.2. Економісти	Головний економіст Провідний економіст Старший економіст Економіст першої категорії Економіст другої категорії Економіст третьої категорії

Опис результатів навчання (компетенції):

Знання і розуміння**:**

- особливостей управління фінансовою та інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання;

- здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах;

- здатність до оцінки та аналізу соціально-економічних процесів і явищ на глобальному (мега-), макро-, мезо- і мікрорівнях;

- здатність до саморегуляції та здорового способу життя;

- здатність працювати з інформацією, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах;

- здатність здійснювати комунікаційну діяльність;

- уміння працювати у колективі та команді;

- здатність діяти з позицій соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію;

- здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;

- уміння реалізовувати проект.

Когнітивні уміння та навички:

- здатність до аналізу й синтезу соціально-значущих проблем та процесів;

- уміння оперувати економічними категоріями та поняттями;

- уміння оцінювати перспективи глобалізації як новітнього етапу соціально-економічних перетворень;

- розуміння сутності чинників і наслідків макроекономічного розвитку та їх вплив на діяльність організації;

- розуміння сутності та наслідків процесів, що відбуваються на мезорівні економічної системи, включаючи галузеві ринки, мережеві структури, групові та корпоративні взаємозв'язки;

- розуміння сутності та наслідків мікроекономічних процесів, поведінки окремих економічних суб'єктів на товарних ринках;

- уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел;

- уміння організовувати процес виконання завдань;

Практичні навички

- уміння здійснювати планування економічних перспектив розвитку підприємства;

- уміння здійснювати попередній, поточний та завершальний контроль економічної діяльності підприємства, володіння навиками інформаційного забезпечення контролювання економічної діяльності підприємства, здатність виконувати регулювання економічної діяльності підприємства;

- володіння навиками інформаційного та інструментального забезпечення факторного та діагностичного аналізування виробничо-господарської діяльності підприємства;

- володіння навиками формування розрахунково-фінансової та кошторисної документації в межах бізнес-плану підприємства;

- уміння здійснювати оцінювання інвестиційної привабливості, володіння навиками формування розрахунково-фінансової та кошторисної документації для інвестиційного проекту, здатність здійснювати комплексний фінансово-аналітичний супровід підготовки та реалізації інвестиційного проекту на підприємстві;

- володіння навиками формування розрахунково-фінансової та кошторисної документації для інноваційного проекту, здатність здійснювати комплексний фінансово-аналітичний супровід підготовки та реалізації інноваційного проекту на підприємстві.

9. ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Автокореляція – взаємозв'язок послідовних елементів часового чи просторового ряду даних.

Авторегресійна модель – це кореляційно-регресійна модель, яка, крім факторних ознак, містить одне або більше попередніх значень результуючої змінної.

Адекватність моделі – ступінь відповідності модельованого процесу до процесу функціонування реальної системи.

Акселератор – спеціалізований графічний співпроцесор, орієнтований на виконання графічних операцій.

Активи − вимоги до всіх фізичних та юридичних осіб, у тому числі до банків.

Активні основні фонди – устаткування – машини, обладнання, тобто ті елементи, що приймають безпосередню участь у процесі виробництва.

Акціонерним товариством є господарське товариство, яке має статутний фонд, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов’язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов’язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій.

Акція – цінний папір без встановленого терміну обігу, що підтверджує членство його власника в товаристві, свідчить про пайову участь у статутному фонді; надає учаснику товариства право на участь

Акція − цінний папір, що випускається акціонерним товариством і засвідчує права на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів на частку акції та частини майна акціонерного

товариства за умови його ліквідації, а також інші права, передбачені законодавчими актами України.

Алгоритм управління − точно певний порядок вироблення управлінських рішень, формування планів, обміну інформацією в процесі управління.

Амортизація – процес перенесення авансованої раніше вартості засобів праці на вартість продукції, що виробляється, з метою її повного відшкодування.

Аналіз − функція управління, призначена для вивчення, систематизації, узагальнення і оцінки досягнутих результатів. На підставі даних аналізу виявляються вузькі місця в діяльності організації. Оцінюються кінцеві результати виробничої діяльності, обґрунтовуються управлінські рішення.

Аналіз систем управління − дослідження системи управління на основі розкладання її на складові частини (елементи) для вивчення кожного з них окремо і виявлення їх ролі і місця в системі. Виділені в процесі аналізу елементи піддаються синтезу, що дозволяє на новому рівні знання продовжити і поглибити дослідження системи.

Асортимент – це сукупність різновидів продукції кожного найменування, що різняться за відповідними техніко-економічними показниками (за типорозмірами, потужністю, продуктивністю, фасонами, моделями).

Асоціація – договірне об’єднання підприємств, створене з метою постійної координації господарської діяльності шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об’єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації.

Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств – учасників асоціації.

Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Балансова вартість активу – вартість активу, за якою він включається до підсумку балансу.

Банківський переказ – це доручення банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей за розпорядженням і за рахунок переказодавця іноземному отримувачу із зазначенням способу відшкодування банку-платнику виплаченої ним суми.

Банкрутство – це пов'язана з нестачею активів у ліквідній формі нездатність суб'єкта підприємницької діяльності задовольнити у визначений для цього термін висунуті йому кредиторами вимоги і виконати зобов'язання перед державним бюджетом.

Беззбитковість – це такий стан діяльності підприємства, коли бізнес не приносить ні прибутків, ні збитків, а виручка від реалізації продукції покриває лише витрати.

Бюджет (від англ. budget – буквально «сумка») – кошторис грошових витрат і доходів підприємства на визначений період (місяць, квартал, рік). Система бюджетів складає основу функціонування і розвитку підприємства.

Бюджетний період – строк, протягом якого діє затверджений бюджет (як правило - календарний рік). У деяких випадках може продовжуватись кілька років і не збігатися з бюджетним роком.

Бюджетний рік – період, на який затверджується державний бюджет країни.

Бюджетні обстеження (Б.о.) – вид статистичного дослідження фактичного рівня доходів, видатків та споживання населення, ступеня задоволення матеріальних і духовних потреб людей різних соціальних

груп. Б.о. здійснюються за допомогою вибіркового спостереження (вибіркового методу). Це дає змогу шляхом обстеження порівняно невеликої групи сімей отримати дані необхідної репрезентативності. Застосовується три способи Б.о.: експедиційний, коли фіксуються дані за певний період у бланки обстеження під час безпосереднього опитування громадян; анкетний, який передбачає самостійне заповнення громадянами надісланих їм бланків; поточний, коли необхідні записи систематично ведуть члени обстежуваних сімей. Матеріали Б.о. розробляються за територіальними ознаками або за соціальними групами населення, а в межах останніх – за групами сімей з різним рівнем доходу. Це єдине джерело статистичних даних, що відображають фактичний життєвий рівень, соціально-економічні явища тощо.

Бюджетні позики (Б.п.) – короткострокові позики вищого бюджетного органу установі нижчого рівня для покриття тимчасового касового розриву в бюджеті у зв'язку з перевищенням видатків над доходами в окремі періоди (квартали) року (як правило, у І півріччі). В Україні право видавати з державного бюджету Б.п. адміністраціям та встановлювати строки їх повернення надано Міністерству фінансів України. Аналогічні права мають адміністрації вищого структурного рівня щодо надання позичок структурам нижчого адміністративного рівня.

Бюджетні рахунки (Б.р.) – рахунки у Національному банку України для обліку доходів і видатків державного і місцевих бюджетів. Б.р. поділяються на доходні та поточні рахунки позабюджетних коштів. Для обліку кожного виду доходів певного бюджету відкривають окремі Б.р.

Бюджетування – процес розробки оптимальних напрямів використання доходів і формування витрат підприємства в процесі

здійснення його фінансово-господарської діяльності, розрахований на чітко визначений період часу.

Бюджетування – це процес планування виробничо-господарської діяльності підприємства, процес розробки, виконання, контролю та аналізу фінансового плану, який охоплює всі сторони діяльності господарської структури, що дозволяє зіставити всі витрати і отримані результати на наступний період.

Валова продукція підприємства – вартість усіх готових виробів і напівфабрикатів, виготовлених у звітному періоді із свого матеріалу і матеріалу замовника за вирахуванням вартості готових виробів і напівфабрикатів спожитих у виробництві. Тобто валова продукція показує тільки кінцеву вартість вироблених товарів і не включає вартість виробів спожитих всередині підприємства.

Вартісними показниками виробничої програми є обсяги товарної, валової, реалізованої, чистої, умовно – чистої продукції, нормативної вартості обробітку, валового і внутрізаводського обороту, обсяг незавершеного виробництва. Визначається як різниця між повною первісною (відновленою) вартістю та накопиченою на момент обчислення сумою зносу основних фондів. Залишкова вартість основних фондів на час їхнього вибуття (спричиненого зношуванням) має назву ліквідаційної вартості. У практиці господарювання її використовують для розрахунків норм амортизаційних відрахувань та визначення наслідків ліквідації спрацьованих основних фондів.

Вибірка випадкова – вибірка, в якій кожний елемент сукупності, має відому, не нульову ймовірність стати предметом аналізу.

Виробнича потужність підприємства (цеху, ділянки) – це максимально можливий випуск продукції певної номенклатури за одиницю часу (рік) при найбільш раціональному використанні наявних виробничих фондів (устаткування, площ) з врахуванням застосування

прогресивних технологічних процесів, раціональної організації виробництва і праці.

Виробнича програма – це система планових завдань з виробництва і доставки продукції споживачам у розгорнутій номенклатурі, асортименті, відповідної якості та у встановлені строки згідно договорів поставок.

Виробнича процес – сукупність взаємопов'язаних процесів праці та природних процесів, у результаті яких вихідні матеріали перетворюються на готову продукцію.

Виробнича собівартість продукції (робіт, послуг) – витрати безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції, зумовлені технологією і організацією виробництва, а у частині витрат на управління – тільки загальновиробничі витрати. Виробнича собівартість продукції (робіт, послуг) включає: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати.

Виробнича структура підприємства – склад цехів та служб, що реалізують виробничий процес виготовлення продукції, форми їх взаємозв'язків.

Виробнича структура підприємства є формою організації виробничого процесу вона виражається в розмірі підприємства, кількості й складі цехів та служб, їх плануванні, а також у кількості планування виробничих ділянок та робочих місць усередині цехів.

Витрати підприємства – собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) і витрати, пов'язані з оперативною діяльністю підприємства, що поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Виходи системи – результат реакції системи на вплив зовнішнього середовища та функціонування системи для досягнення

певної мети.

Відеоадаптер – це пристрій, що керує процесом висновку на екран дисплея текстової інформації і графічних зображень.

Відеосистема ПК – складається з відеоадаптера (графічної плати) і дисплея (монітора).

Відхилення – алгебрична різниця між розміром (дійсним або граничним) і відповідним номінальним розміром.

Власність – це право володіння майном та обов'язок нести витрати щодо його збереження, ремонту, господарської експлуатації, а також брати на себе ризик.

Внутрішнє середовище підприємства – це механізм життєдіяльності підприємства, що забезпечує його самовідтворення. Основними елементами внутрішнього середовища є: підприємець, місія підприємства, цілі підприємства, працівники, технології, ресурси, структура управління, результат діяльності підприємства тощо.

Внутрішні чинники формування виробничої структури – стратегія розвитку підприємства, ресурсні обмеження, специфіка продукції, чисельність персоналу, потужність виробництва.

Внутрішньо фірмова інфраструктура – формування різних об'єктів економічних відносин усередині підприємства.

Внутрішньо фірмове підприємництво – вивільнення творчої підприємницької активності на внутрішньо фірмовому рівні.

Внутрішня норма дохідності інвестицій – дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід дорівнює нулю.

Вхід системи характеризується сукупністю впливів на неї зовнішнього середовища.

Гіпотеза – наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок.

Гомеостазис – підтримка істотних внутрішніх параметрів системи

в певних (як правило, досить вузьких) межах для забезпечення оптимального режиму функціонування.

Гомоморфізм – відношення подібності двох систем у деякому структурному або функціональному аспекті, узагальнення поняття «ізоморфізм» на випадок однозначної відповідності в один бік.

Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Гудвіл – ділова репутація підприємства, нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між балансовою вартістю активів підприємства та його звичайною вартістю як цілісного майнового комплексу.

Дані – інформація, подана в певних формах, адекватних можливим процесам її обробки.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Демпінг – ввезення на митну територію України товарів за ціною, нижчою від порівняної ціни на подібний товар у країні експорту, що заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару.

Дивіденди – частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

Державне підприємство засноване на державній власності. Державні підприємства діють як державні комерційні підприємства або казенні підприємства.

Диверсифікація – одночасний розвиток декількох технологічно не пов’язаних між собою видів виробництв, що значно розширює номенклатуру та асортимент виробленої продукції.

Динамічна система – система, в якій із часом відбуваються деякі

зміни.

Дисипативні структури – структури, що виникають спонтанно у відкритих нерівноважних системах.

Диспе́рсія (англ. Variance) – міра відхилення значень випадкової величини від центру розподілу. Дисперсія випадкової величини є одним з параметрів розподілу ймовірностей – це середньоквадратичне відхилення від середнього значення. Інакше кажучи, це математичне сподівання піднесеного до другого степеня відхилення цієї змінної від її очікуваного значення (її математичного сподівання). Отже дисперсія є вимірюванням величини розпорошеності значень цієї змінної, беручи до уваги всі її значення і їхні ймовірності або ваги.

Диференціювання — процедура обчислення похідної.

Дохід – виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Економетричні методи економічного аналізу – методи економічного аналізу, які базуються на побудові економіко-математичних функцій і моделей та їх наступного економічного аналізу. Економіко-математичні функції – тип функціональної залежності між певними економічними параметрами (змінними), один з яких є залежною змінною, а інші – незалежними змінними. Ці функції або моделі поділяють на однофакторні (одна незалежна змін на) і багатофакторні (незалежних змінних кілька).

Економетрія (Економетрика) — наука, яка вивчає кількісні та якісні економічні взаємозв'язки з використанням математичних і статистичних методів та моделей. Теоретична економетрика розглядає статистичні властивості оцінок і випробувань, в той час як прикладна економетрика займається застосуванням економетричних методів для оцінки економічних теорій.

Економічна безпека фірми – такий стан корпоративних ресурсів і підприємницьких можливостей, за якої гарантується найбільш ефективне їх використання.

Економічна відповідальність за кінцеві результати праці – безумовне виконання планових завдань і договірних зобов'язань підрозділами підприємства.

Економічна ефективність виробництва – кількісне співвідношення результатів господарської діяльності і витрат.

Економічна інформація – інформація, що виникає під час підготовки та у процесі виробничо-господарської діяльності й використовується для управління цією діяльністю.

Економічна кібернетика – напрямок кібернетики, що вивчає функціонування, розвиток та процеси управління економіки як цілеспрямованої цілісної системи, а передусім – інформаційні за своїм змістом механізми управління економічними процесами.

Економічний контроль – сукупність економічних відносин, які виникають у системі взаємодії та управління продуктивними силами і виробничими процесами.

Економічна модель – виведення закономірностей розвитку економіки із відповідних економічних фактів.

Економічна політика держави – система економічних ідей, цілей держави, завдань та засобів їх досягнення, а також діяльність органів державної влади й управління щодо їх реалізації.

Економічна система − система, що здійснює виробництво, розподіл, обмін та споживання матеріальних благ.

Економічне зростання – збільшення реального обсягу ВВП у країні.

Економічні методи ДРЕ – створена державою система фінансового або матеріального стимулювання діяльності суб'єктів

господарювання, що впливає на їхні економічні інтереси та обумовлює адекватну поведінку.

Експериментальні (дослідні) цехи – займаються підготовкою і випробуванням нових виробів, розробкою нових технологій, проведенням різноманітних експериментальних робіт.

Експорт – продаж продукції (робіт, послуг) іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення продукції за межі митних кордонів України з метою отримання доходів від виробничої або інших форм господарської діяльності.

Екстенсивний тип економічного зростання – зростання, що базується на кількісному збільшенні трудових і матеріальних ресурсів, які залучаються у виробництво.

Екстенсивний шлях розвитку основних фондів – спосіб збільшення обсягів виробництва шляхом кількісного приросту усіх елементів основних фондів.

Елемент системи – частина системи, яка не підлягає подальшому поділу, є неподільною з погляду задачі, що розв'язується, та виконує специфічну функцію.

Елементарна лінійна організаційна структура – представляє собою найпростішу дворівневу структуру, яка формується на невеликому підприємстві, і призначена для відокремлення управління від безпосереднього виконання роботи.

Емісія цінних паперів − випуск в обіг акцій, облігацій та інших боргових зобов'язань, здійснюваний торгово-промисловими компаніями, кредитними установами і державою.

Емітент − особа, яка здійснює випуск емісійних цінних паперів.

Ентропія – кількісна міра невизначеності ситуації або події.

Ефект мультиплікатора – вплив зміни сукупних видатків на рівноважний ВВП (вплив, викликаний змінами у споживанні, інвестиціях, державних видатках або чистому експорті).

Ефективність (англ. efficiency; performance) – відношення корисного ефекту (результату) до витрат на його одержання.

Ефективність економічна – 1) показник економії суспільної праці в результаті застосування певних заходів; 2) зіставлення результатів (зокрема побічних і непрямих) господарської діяльності з витраченими ресурсами: трудовими, матеріальними, природними, фінансовими, основним капіталом тощо.

Ефективний розподіл ресурсів – розподіл ресурсів в економіці між виробництвом різних товарів та послуг, який максимізує задоволення потреб споживачів.

ECTS (European Credit Transfer and Accumulating System) – європейська перевідна і накопичувальна система кредитів. Європейська перевідна і накопичувальна система кредитів (ECTS) – система, створена для зручності осіб, що навчаються, яка базується на оцінці трудомісткості навчальної роботи особи, необхідної для досягнення мети навчання за даною програмою. Ці цілі повинні бути описані в термінах встановлених підсумків навчання і компетенцій. ECTS базується на принципі відповідності 60 кредитів трудомісткості одному академічному року навчальної роботи особи денної форми навчання. Система ECTS призначена для підвищення прозорості систем освіти і сприяє мобільності студентів в Європі за допомоги накопичення і переведення кредитів. Переведення кредитів гарантується Угодою, підписаною університетом, звідки переходить студент, університетом, куди він переводиться і самим студентом.

Європейський опціон – опціон, який може бути виконаний тільки на дату закінчення. Взаємопов’язаний термін – American option.

Життєвий цикл підприємства – це сукупність етапів, які проходить підприємство за період свого функціонування.

Завдання дослідження – це теоретичні й практичні завдання (уведення) до наукового обігу нових понять, які мають «працювати» на мету дослідження.

Загальна структура підприємства – це комплекс виробничих та обслуговуючих підрозділів, а також апарат управління підприємством.

Загальновиробничі витрати – витрати на організацію виробництва і управління цехами, дільницями і іншими підрозділами основного і допоміжного виробництва, а також витрат на утримання і експлуатацію машин і обладнання.

Зале́жна змі́нна (англ. dependent variable) — у математичному моделюванні — змінна, яка розраховується за модельним рівнянням або відповідними правилами з використанням незалежних змінних (вхідних даних). Змінна, величина якої є чутливою до змін незалежних змінних.

Залишкова вартість основних фондів характеризує реальну їхню вартість, іще не перенесену на вартість виготовленої продукції (виконаної роботи, наданої послуги). Вона є розрахунковою величиною збільшенням обсягу випуску продукції і зменшується із його зниженням.

Заощадження – сума грошового доходу, яка не використовується на поточне споживання і призначається для задоволення потреб у майбутньому.

Запаси – активи, які: 1) утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; 2) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; 3) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Збитки – перевищення суми витрат над сумою доходів, для

отримання якого були здійснені ці витрати.

Змінна – математична величина, значення якої може змінюватись у межах певної задачі.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Зовнішнє середовище − це все те, що перебуває зовні системи, необхідні умови існування та розвитку системи.

Зовнішнє середовище підприємства – це структурно-просторове оточення, яке складається з факторів впливу на функціонування підприємства до якого належать: споживачі, постачальники, державні органи, конкуренти, профспілки.

Зовнішні чинники формування виробничої структури – економічні, правові, науково-технічні, соціально-культурні, екологічні.

Імпорт (імпорт товарів) **–** це купівля (у тому числі з оплатою у негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Інвентаризація – це спосіб контролю фактичної наявності товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, стану розрахунків та його відповідності даним бухгалтерського обліку на одну й ту саму дату.

Інвестиції – усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності з метою досягнення соціально-економічного ефекту.

Інвестиційна діяльність – сукупність дій та заходів громадян, юридичних осіб та держави щодо залучення та реалізації інвестицій.

Індекс (лат. index від indico – вказую, subscript) – число, букви або інша комбінація символів, що вказує місце елемента в сукупності або характеризує стан деякої системи (список, реєстр, покажчик).

Індекс рентабельності інвестицій – показник оцінки ефективності інвестицій , який визначається як відношення суми дисконтова них грошових потоків за весь інвестиційний період до суми дисконтова них інвестицій.

Інноваційна модель підприємництва – це модель, яка виходить не із ресурсів, а із можливостей виробництва.

Інноваційний потенціал – сукупність науково-технологічних, виробничих, фінансово-економічних, соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки.

Інноваційний проект – комплекс взаємозв'язаних заходів інвестиційного характеру, спрямованих на комерційне застосування науково-технічних розробок, освоєння нових видів продукції, послуг, упровадження новітніх технологій.

Інноваційні процеси і явища – характеризують розвиток національної економіки, її галузей та окремих підприємств на якісно новому рівні.

Інновація – використання результатів наукових досліджень і розробок, спрямованих на вдосконалення процесу виробничої діяльності, економічних, правових та соціальних відносин у сфері науки, культури, освіти та інших сферах діяльності суспільства.

Іноземне підприємство – підприємство, в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить сто відсотків.

Інституційна теорія підприємництва – підприємство розглядається як організація, що створена людьми для ефективнішого використання обмежених ресурсів.

Інтенсивний шлях розвитку основних фондів – якісне вдосконалення всіх елементів основних фондів через проведення раціональної економічної політики на підприємстві.

Інтерполяція – спосіб знаходження проміжних значень величини за наявним дискретним набором відомих значень.

Інформаційна система – система збору, зберігання, накопичення, пошуку і передачі, що застосовуються в системі управління.

Інформаційна технологія – сукупність методів і способів збору, нагромадження, обробки, зберігання, передавання, подання та використання інформації.

Інформація – повідомлення, відомості про якусь подію, чиюсь діяльність або розвиток якогось процесу, що зменшує нашу необізнаність про ці явища.

Інфраструктура підприємства – це комплекс цехів, господарств та служб, які забезпечують необхідні умови для функціонування підприємства. Розрізняють виробничу і соціальну інфраструктуру підприємства.

Ймові́рність (лат. probabilitas, англ. probability) – числова характеристика можливості того, що випадкова подія відбудеться в умовах, які можуть бути відтворені необмежену кількість разів.

Калькулювання – визначення розміру витрат у вартісному вираженні, які припадають на калькуляційну одиницю.

Капітал – власність відповідної фізичної або юридичної особи на активи.

Картель – об’єднання підприємств переважно однієї галузі для здійснення спільної комерційної діяльності.

Кваліфікація – це сукупність спеціальних знань та практичних навичок, що визначають ступінь підготовленості працівника до виконання професійних функцій визначеної складності.

Керівники – це працівники, що займають посади керівників підприємств та їхніх структурних підрозділів. До них належать директори (генеральні директори), начальники, завідувачі, керуючі, виконроби, майстри на підприємствах, у структурних одиницях та підрозділах; головні спеціалісти (головний бухгалтер, головний інженер, головний механік тощо), а також заступники перелічених керівників.

Кількісні показники виробничої програми – натуральні, умовно-натуральні, вартісні.

Класична модель підприємництва – це модель, яка орієнтується на максимізацію віддачі наявних ресурсів.

Коефіцієнт еластичності (у виробничих функціях) − коефіцієнт, що показує, на скільки відсотків зросте випуск продукції, якщо фактор зросте на 1 %.

Коефіцієнт змінності роботи обладнання – відношення кількості відпрацьованих станко-змін до кількості відпрацьованих станко-днів.

Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання – це відношення дійсного фонду часу роботи обладнання до номінального фонду часу за певний період.

Колективний договір – це угода між трудовим колективом в особі профспілки та адміністрацією або власником, яка щорічно переглядається і регулює їх виробничі, економічні і трудові відносини.

Командитним товариством є господарське товариство, в якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов’язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном (повні учасники), а інші

учасники присутні в діяльності товариства лише своїми вкладами (вкладники).

Комерційне підприємство – підприємство, діяльність якого має комерційний характер, тобто пов'язана з отриманням прибутку.

Комунальне підприємство – те, що засноване на засадах комунальної власності певної територіальної громади.

Кон'юнктура ринку – зовнішній прояв внутрішнього стану економічної системи у певний період часу (від лат. conjurgi – сукупність умов, ситуація), що слугує для оцінки економічного стану, тенденції і перспектив розвитку конкретного ринку через зміну попиту, пропозиції та ціни.

Конвеєрна лінія – основна виробнича ланка потокового виробництва.

Конверсія – істотне (іноді повне) перепрофілювання виробничого потенціалу підприємства на випуск іншої продукції під впливом докорінної зміни ринкового середовища або глобальних чинників розвитку економіки.

Конкуренція – це форма взаємодії суб'єктів ринку, боротьба за найвигідніші умови вкладення капіталу, збільшення обсягів продажу, сутність чого зводиться до завоювання прихильності споживачів і є засобом виживання на ринку у довготерміновій перспективі.

Конкурентноздатність – здатність витримати конкуренцію в порівнянні 55 з аналогічними товарами і послугами інших виробників в умовах ринку.

Консорціум – тимчасове об'єднання підприємств для досягнення певної спільної мети (наприклад здійснення спільного великого господарського проекту, реалізації цільових програм). Учасниками консорціуму можуть бути державні та приватні фірми, а також окремі держави.

Концентрація – процес зосередження засобів виробництва на великих підприємствах.

Кооперування – форма виробничих зв'язків між підприємствами, що спільно виготовляють певний вид кінцевої продукції.

Корпоративна (виробнича, бізнесова) культура (етика) – це морально-економічна категорія, що містить історичні традиції, культурні надбання, роль особливості в історії, взаємовідносини між партнерами на ринку та всередині колективу підприємства, ставлення до ризику тощо.

Корпоративне підприємство утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав.

Корпорація – договірне об'єднання підприємств на засаді інтеграції науково-технічних, виробничих та комерційних інтересів, з делегуванням окремих повноважень для централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

Корпорація (акціонерне товариство) – організаційна форма сучасного світового підприємництва, заснована на акціонерній власності, тобто власниками (засновниками) є акціонери, які несуть обмежену відповідальність за зобов'язаннями корпорації у розмірі свого внеску в акціонерний капітал.

Кредитний ризик – ризик несплати позичальником основного боргу і відсотків за ним.

Кредитоспроможність – наявність передумов для отримання кредиту і здатність повернути його.

Лаг – показник, що відображає відставання, або випереджання в часі одного явища (наприклад, економічного) порівняно з іншим,

пов’язаним з ним явищем. Лаг – в економіці, промисловості – розрив у часі між здійсненням капітальних вкладень і одержанням ефекту.

Лекція – основна форма проведення аудиторних занять у ВЕЗ, що призначена для викладання та засвоєння теоретичного матеріалу.

Лізинг – форма довгострокової оренди, яка передбачає передачу права користування майном іншому суб’єкту підприємницької діяльності на платній основі і на визначений угодою термін.

Ліквідація – припинення діяльності суб’єкта підприємницької діяльності, визнаного судом банкрутом, з метою здійснення заходів щодо задоволення визнаних судом вимог кредиторів шляхом продажу його майна.

Ліквідність – спроможність підприємства своєчасно розраховуватися за зобов’язаннями, або можливість перетворення оборотних активів в гроші для оплати зобов’язань.

Лінійно-функціональна організаційна структура управління – є найбільш поширеною на підприємствах, які, зростаючи, переходять від категорії малих до категорії середніх. Вона базується на розподілі повноважень та відповідальності за функціями управління, а також на прийнятті рішень по вертикалі.

Лінійно-штабна організаційна структура управління передбачає створення поліфункціональних штабів на рівні лінійних керівників. Призначення таких штабів полягає у вивченні відповідних проблем з метою надання лінійному керівництву допомоги при прийнятті рішень та забезпечення концентрації зусиль для вирішення конкретних управлінських завдань. Така організаційна структура, як правило, носить тимчасовий характер і після вирішення проблеми вона розформовується.

Логістика – наука про оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних

системах із синергічними зв’язками.

Майно підприємства – виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства.

Маси́в – впорядкований набір фіксованої кількості однотипних елементів, що зберігаються в послідовно розташованих комірках оперативної пам'яті, мають порядковий номер і спільне ім'я, що надає користувач.

Макросередовище – його структурні елементи мають опосередкований вплив на діяльність підприємства.

Маржа – різниця між відсотковими ставками за наданий кредит і відсотковими ставками за залучені ресурси.

Матриця – математичний об'єкт, записаний у вигляді прямокутної таблиці чисел (чи елементів кільця), він допускає операції (додавання, віднімання, множення та множення на скаляр).

Матрична організаційна структура управління передбачає створення поряд з лінійним керівництвом та функціональним апаратом управління ще й тимчасових проектних груп. Такі групи формуються із спеціалістів постійних функціональних підрозділів підприємства для роботи над конкретними проектами. Після закінчення роботи над проектом група припиняє свою діяльність, а спеціалісти повертаються до виконання своїх обов’язків в межах відповідних функціональних підрозділів.

Мета економічної безпеки – гарантування стабільного і максимального ефективного функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому.

Механістичні структури управління – (їх часто називають ієрархічними, бюрократичними, формальними, традиційними, класичними) характеризуються наявністю жорсткого ієрархічного

розподілу влади, формалізацією правил та процедур, централізованим прийняттям рішень. Вони функціонують як чітко налагоджений механізм. До таких структур управління належать лінійна, функціональна, лінійно-функціональна та лінійно-штабна структури управління.

Мікросередовище – це середовище прямого впливу на діяльність підприємства.

Модель (англ. model, від лат. modulus – «міра, аналог, зразок») – відтворення чи відображення об'єкту, задуму (конструкцій), опису чи розрахунків, що відображає, імітує, відтворює принципи внутрішньої організації або функціонування, певні властивості, ознаки чи(та) характеристики об'єкта дослідження чи відтворення (оригіналу).

Моделювання − дослідження реальних систем, явищ і об’єктів за допомогою моделей, що охоплює побудову моделей, дослідження властивостей моделей та перенесення здобутих відомостей на реальні системи.

Моніторинг зовнішнього середовища – це постійне відстеження інформації про стан зовнішнього середовища.

Моніторинг інноваційної діяльності – систематичний збір, обробка та аналіз інформації про перебіг інноваційних процесів, практичні наслідки заходів щодо стимулювання і регулювання інноваційної діяльності, результати реалізації пріоритетних напрямків інноваційної діяльності.

Монополія – це ринок, на якому діє лише один продавець.

Мотивація – пошук спонукальних мотивів до здійснення певної роботи працівником чи групою працівників.

Натуральними показниками виробничої програми є обсяг продукції в натуральних одиницях по номенклатурі і асортименту.

Наука – сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення. Термін «наука» застосовується для назви окремих галузей наукового знання. Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність спрямована на здобуття і використання нових знань. Наукова ідея – інтуїтивне пояснення явища (процесу) без проміжної аргументації, без усвідомлення всієї сукупності зв'язків, на основі яких робиться висновок. Наука передбачає два види ідей: конструктивні й деструктивні, тобто ті, що мають чи не мають значущості для науки і практики.

Наукова проблема – сукупність нових діалектно-складних теоретичних або практичних питань, які суперечать існуючим знанням і потребують вирішення за допомогою наукових досліджень. Вони виникають у економіці закономірно під дією економічних законів у зв'язку з розвитком продуктивних сил і виробничих відносин.

Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження тієї чи іншої проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат власного і власні, висновки, її якість може бути визначена за такими критеріями: актуальність обраної теми; науковість, повнота розкриття теми, аргументованість висновків; елемент творчості; стиль, грамотність.

Наукова теорія – це система узагальненого знання, пояснення різнобічності подій, ситуацій, що відбуваються у природі чи суспільстві.

Наукове дослідження – це цілеспрямоване вивчення за допомогою наукових методів явищ і процесів, аналіз впливу на них різних факторів, а також вивчення взаємодії між явищами з метою отриманих переконливо доведених і корисних для науки і практики рішень, і включає в себе два основних рівня: емпіричний і теоретичний. Наукове пізнання – дослідження, яке характерне своїми особливими

цілями і завданнями, методами отримання перевірки нових знань. Воно сягає сутності явищ, розкриває закони їх існування та розвитку.

Науковий напрям – сегмент певної науки, де існують наукові школи і працюють десятки докторів і кандидатів наук, докторантів, аспірантів, студентів.

Науковий результат – нове знання, здобуте в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксована на носіях наукової інформації у формі наукового звіту, наукової праці, монографії тощо.

Науково-дослідницька діяльність студентів (НДДС) – системне утворення, яке має свою структуру, зміст і форми. У ВУЗах склалася певна структура НДДС: проректор з наукової роботи – рада НДДС інституту – рада студентського науково-творчого товариства (СНТТ) факультетів, СНТТ кафедр.

Науково-дослідні роботи (НДР) – роботи пошукового, теоретичного та експериментального характеру, що виконуються з метою визначення технічної можливості створення нової техніки в певні терміни. НДР поділяються на фундаментальні (одержання нових знань) і прикладні (застосування нових знань для вирішення конкретних задач) дослідження.

Науково-педагогічні працівники – особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах третього і четвертого рівнів акредитації професійно займаються педагогічною діяльністю у поєднанні з науковою та науково-технічною діяльністю.

Науково-прикладний результат – нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зв'язок, закінчене випробування, яке впроваджене або може бути впроваджене у суспільну практику . він висвітлюється у формі: наукових рефератів, наукових

доповідей і статей, курсових (дипломних, магістерських) робіт, дисертацій, монографій, підручників тощо.

Науково-технічна революція (НТР) – віддзеркалює докорінну якісну трансформацію суспільного розвитку на основі новітніх наукових відкриттів та винаходів, що мають революціонізуючий вплив на змінювання знарядь праці, технологій, організації та управління виробництвом, характер трудових відносин у суспільстві.

Науково-технічний прогрес (НТП) – безперервний взаємообумовлений процес розвитку науки і техніки; створення нових і удосконалення застосовуваних технологій, засобів виробництва на базі використання досягнень фундаментальної науки.

Науковий факт – подія чи явища, яке є основою для висновку або підтвердження. Він є лементом, який у сукупності з іншими становить основу наукового знання, відбиває об'єктивні властивості явищ та процесів.

Національне підприємство – підприємство, капітал яких належить підприємцям даної країни.

Невизначеність – фундаментальна характеристика недостатньої забезпеченості процесу прийняття економічних рішень знаннями стосовно певної проблемної ситуації. Це, зокрема, невичерпне чи недостовірне (неточне) знання щодо різноманітних параметрів у майбутньому, породжене різними причинами, передусім – невичерпною й недостовірною інформацією щодо умов реалізації рішення, зокрема пов'язаних із цим рішенням вигод і витрат, відсутністю чітко визначених цілей та критеріїв їх оцінки, а також багатокритеріальністю.

Незалежна змінна (аргумент) – величина, що стоїть під знаком даної функції (тобто величина, від значень якої залежать значення функції).

Некомерційне підприємство – підприємство, діяльність якого спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку.

Неокласична теорія (механістична модель підприємства) – підприємство розглядається як цілісний об'єкт, який залучає ресурси і використовує їх для виготовлення продукції.

Неплатоспроможність – неспроможність суб'єкта підприємницької діяльності виконати грошові зобов'язання перед кредиторами після настання встановленого строку їх сплати не інакше як через відновлення платоспроможності.

Непромисловий персонал підприємства – це працівники торгівлі та громадського харчування, житлового господарства, медичних і оздоровчих установ, навчальних закладів і курсів, а також установ дошкільного виховання та культури, які перебувають на балансі підприємства.

Номенклатура продукції – це перелік найменувань виробів, завдання з випуску яких передбачено планом виробництва продукції.

Норма обслуговування – встановлена кількість одиниць обладнання, яка обслуговується одним робітником.

Норма чисельності – необхідна для виконання певної роботи чисельність персоналу.

Нормативна чиста продукція – показник обсягу виробництва, що визначається за порівнянними (стабільним) нормативам, що відображає суспільно необхідні витрати живої праці на виробництво одиниці продукції. Економічним змістом нормативної чистої, як і чистої продукції, є новостворена вартість. Нормативи чистої продукції (НЧП) визначаються на всі вироби, вироблені підприємствами промисловості, одночасно з оптовими цінами.

Область визначення – множина допустимих значень аргументу

функції.

Облікова чисельність працівників підприємства включає всіх постійних, тимчасових і сезонних працівників, котрих прийнято на роботу терміном на один і більше днів незалежно від того, перебувають вони на роботі, знаходяться у відпустках, відрядженнях, на лікарняному листку тощо.

Оборотні кошти – виражені у грошовій формі кошти підприємства, необхідні для створення виробничих запасів на складах та на виробництві, для розрахунків з постачальниками, бюджетом, виплати заробітної плати тощо. Вони призначені для формування і забезпечення кругообігу оборотних фондів і фондів обігу.

Оборотні фонди – предмети праці, які використовуються у виробництві (сировина, матеріали, паливо, тара, напівфабрикати, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів); цілком споживаються у кожному виробничому циклі, змінюють або втрачають натуральну форму й переносять свою вартість на заново виготовлений продукт внаслідок одноактного використання.

Оборотні фонди – частина виробничих фондів у вигляді певної сукупності предметів праці, елементи яких цілком споживаються в кожному виробничому циклі, змінюють або повністю втрачають натуральну форму і переносять всю свою вартість на вартість продукції, що виробляється (на вартість платних послуг).

Оборотність оборотних коштів – тривалість повного кругообігу засобів з моменту придбання оборотних фондів до виходу та реалізації готової продукції.

Обслуговуючі цехи та господарства – виконують роботи, які забезпечують необхідні умови для нормального перебігу основних і допоміжних виробничих процесів.

Одиничне виробництво – тип виробництва, який характеризується широкою номенклатурою продукції і мали обсягом її випуску.

Одноосібне володіння – організаційна форма підприємництва, за якої власником є окрема особа або сім'я.

Організаційна структура управління – це сукупність певним чином пов'язаних між собою управлінських ланок. Вона характеризується кількістю органів управління, порядком їхньої взаємодії та функціями, які вони виконують. Головне призначення організаційної структури – забезпечити ефективну діяльність управлінського персоналу.

Організаційно-правова форма господарювання – це форма здійснювання господарської (в тому числі підприємницької) діяльності.

Організація виробництва – певним чином упорядкована і скоординована у часі і просторі система взаємодії особистих і речових елементів виробничого процесу – людей, як персоналу підприємства, знарядь і предметів праці.

Органічні структури управління – характеризуються слабким використанням формальних правил та процедур, децентралізацією повноважень та участю працівників у прийнятті рішень, гнучкістю структури управління та незначною кількістю рівнів ієрархії управління, що дають змогу підприємству швидко адаптуватись до змін зовнішнього середовища. До цього типу структур управління належать дивізіональні, матричні, проектні, множинні та інші структури, які характеризуються гнучкістю під час взаємодії із зовнішнім середовищем підприємства.

Оренда – угода, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Основні виробничі фонди – частка виробничих фондів, що використовується більше одного виробничого циклу і у кожному циклі частково переносить свою вартість на новостворений продукт.

Основні фонди – це засоби праці, які мають вартість і функціонують у виробництві тривалий час у своїй незмінній споживній формі, а їх вартість переноситься конкретною працею на вартість продукції, що виробляється, (на платні послуги) частинами в міру спрацювання.

Основні цехи – виготовляють продукцію, призначену для реалізації на сторону, тобто продукцію, що визначає профіль та спеціалізацію підприємства.

Охорона інтелектуальної та кадрової складових – підвищення ефективної діяльності персоналу, збереження і розвиток кадрового потенціалу.

Партнерство – це стосунки між учасниками ринкових відносин, сутність яких полягає у пошуку взаємних домовленостей, дотримання принципу рівноправності, відсутності диктату.

Партнерство (товариство) – така організаційна форма підприємницької діяльності, що передбачає об'єднання капіталів двох і більше осіб (фізичних та/або юридичних) на відповідних умовах розподілу ризику, прибутків й збитків, спільного контролю результатів бізнесу; активної участі в його веденні. Основою взаємин учасників партнерства є договір (установчий договір та/або статут, залежно від виду партнерства).

Пасивні основні фонди – будівлі, споруди , трубопроводи тощо, тобто ті елементи, що не приймають безпосередньої участі у виробництві, але створюють для нього необхідні умови.

Первісна вартість основних фондів – це фактична їхня вартість на момент уведення в дію чи придбання. Наприклад, нове виробниче

приміщення зараховують на баланс підприємства за кошторисною вартістю його будівництва; первісна вартість будь-якого виробничого устаткування, крім оптової ціни, включає витрати на його транспортування й установку на місці використання. Первісна (балансова) вартість виробничих основних фондів визначається на початок наступного за звітним роком потрібно враховувати абсолютні величини введення в дію та вибуття протягом звітного року, оскільки останні мають діяти (не діяти) протягом усього наступного року незалежно від дати введення чи вибуття основних фондів у звітному році.

Персонал підприємства – це сукупність найнятих працівників різних професійно-кваліфікаційних груп, зайнятих на підприємстві відповідно до штатного розкладу, а також працюючі власники організації, які одержують на підприємстві (фірмі) заробітну плату.

Підвищення технічного рівня виробництва без розширення виробничих площ – реконструкція діючого підприємства.

Підвісний конвеєр – елемент технологічної бази, призначений для безперервного і рівномірного переміщення підвищених на ньому предметів праці.

Підприємницька діяльність – це основа ринкових відносин, спрямована на задоволення потреб споживачів, та отримання за рахунок цього виробниками власних економічних вигод.

Підприємницька теорія (модель балансу інтересів) – підприємство розглядається як таке, в діяльності якого зацікавлені різні групи як в самому підприємстві так і за його межами.

Підприємство – самостійний суб’єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, чи іншими суб’єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої,

науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому Господарським кодексом України (стаття 62) та іншими законами.

Підприємство з іноземними інвестиціями – підприємство, в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить не менш як десять відсотків.

Підприємство колективної власності – підприємство, що є власністю його трудового колективу, кооперативу, іншого статутного товариства або громадської організації.

Підрозділи – центри прибутку – структурні виробничі підрозділи, яким надається широкі права у прийнятті рішень у процесі господарської діяльності та які несуть відповідальність за отримання прибутку.

Підсистема − сукупність елементів, об'єднаних спільним процесом функціонування, які, взаємодіючи, реалізують певну операцію, необхідну для досягнення поставленої перед системою в цілому мети.

План підприємства – це завчасно розроблена система заходів, що передбачає зміст, взаємодію ресурсів, обсяги, методи, послідовність і строки виконання робіт. Об'єктом планування на підприємстві є його діяльність. Предметом планування на підприємстві є його ресурси.

Планування – є найважливішою функцією управління підприємством: це процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період та способів досягнення таких цілей.

Платоспроможність – здатність юридичної чи фізичної особи своєчасно і повністю виконати свої платіжні зобов'язання.

Побічні цехи – займаються, як правило, утилізацією, переробкою та виготовленням продукції з відходів основного виробництва.

Повна (первісна і відновлена) вартість основних фондів – це вартість у новому, не зношеному стані. Саме за цією вартістю основні.

Постійні витрати – це витрати, абсолютний розмір яких не змінюється у короткотерміновому періоді у залежності від зміни обсягу випуску продукції.

Поточні витрати підприємства – сукупність витрат живої т уречевленої праці на здійснення поточної діяльності, а за натурально-речовим складом – спожиту частину матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Предметна форма спеціалізації – основні цехи спеціалізуються на виготовленні будь-якого виробу, групи виробів.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування – визначається як алгебраїчна сума прибутку від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (витрат).

Прибуток від операційної діяльності – визначається як алгебраїчна сума валового прибутку, іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Приватне підприємство – те, що належить громадянину або громадянам, або іноземцям, або особам без громадянства, або юридичній особі на правах приватної власності з використанням його (їх) праці чи з використанням найманої праці.

Прогноз (грец. prognosis – «знання наперед») – спеціальне наукове дослідження конкретних перспектив розвитку якого-небудь явища. У логіці під гіпотезою розуміють припущення, яке пояснює спостережуване явище, воно потребує перевірки на досліді та теоретичного обґрунтування.

Прогнозування – процес передбачення майбутнього стану предмета чи явища на основі аналізу його минулого і сучасного, систематично оцінювана інформація про якісні й кількісні

характеристики розвитку обраного предмета чи явища в перспективі.

Прогнозування зовнішнього середовища – це формування уявлення про майбутній стан чинників зовнішнього середовища.

Прогнозування розвитку (стану) підприємства – наукове обґрунтування можливих та якісних змін стану, рівня розвитку у цілому, окремих напрямків діяльності у майбутньому, а також альтернативних способів і термінів досягнення очікуваного стану.

Продуктивність праці – кількісне відношення обсягу (маси) отриманого продукту до праці, затраченої на її виготовлення. Вимірюється кількістю продукції, виробленою за одиницю часу (виробітком), або витратами часу на виробництво одиниці продукції (трудомісткістю).

Продукція – це продукт праці, який появляється внаслідок взаємодії людини з засобами виробництва.

Проектно-цільові організаційні структури управління формуються під час роботи над організаційними проектами (наприклад, здійснення модернізації виробництва, освоєння випуску нової продукції тощо). Для управління проектом створюється проектна команда, визначаються цілі проекту, формується структура, планується та організується виконання роботи, здійснюється координація дій виконавців.

Промислово-виробничий персонал – це персонал підприємства, безпосередньо пов’язаний з процесом виробництва продукції (послуг), тобто зайнятий основною виробничою діяльністю називається

Професія – це особливий вид трудової діяльності, яка потребує певних теоретичних знань і практичних навичок.

Прямі витрати – витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені.

Прямі інвестиції – вкладення коштів у певні об’єкти економіки інвестором самостійно, без посередників.

Реалізована продукція – продукція відвантажена покупцям і оплачена ними в даному періоді. Реалізована продукція включає частину вартість товарної продукції попереднього періоду, якщо оплата за неї проведена в поточному періоді. Тому обсяг реалізованої продукції за певний період може бути більше або менше обсягу товарної продукції за цей же період.

Реальні інвестиції – вкладення капіталу у матеріальні та нематеріальні активи підприємства.

Рентабельність – відносний показник ефективності роботи підприємства, котрий обчислюється як відношення прибутку до витрат (ресурсів).

Реструктуризація підприємства – здійснення правових , організаційних, економічних, виробничо-технічних заходів, спрямованих на зміну структури підприємства, форм власності, організаційно-правових форм бізнесу.

Ресурсна безпека – забезпеченість виробництва основними видами ресурсів, можливість заміщення ресурсів, якість ресурсів.

Ринковий механізм – це система товарно-грошових відносин, яка забезпечує еквівалентний обмін продуктів (товарів, послуг), робочої сили, фінансових ресурсів та цінних паперів.

Ринок – це система відносин між суб’єктами товарно-грошового обміну як взаємозв’язку між продавцями (виробниками) і покупцями (споживачами) через рух товарів (продуктів) і грошей.

Рівновага – здатність системи зберігати свій стан як найдовше за відсутності зовнішніх збурень чи за постійного впливу зовнішнього середовища.

Робоче місце – це частина виробничої площі, де робітник або група робітників виконують окремі операції з виготовлення продукції або обслуговування процесу виробництва.

Санаційна спроможність – сукупність фінансових, організаційно-технічних і правових можливостей підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, які визначають фінансової санації.

Санація підприємств – комплекс послідовних, взаємозв'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного характеру, спрямованих на виведення господарюючого суб'єкта з кризи і відновлення його прибутковості та конкурентоспроможності в довгостроковому періоді.

Середньооблікова чисельність працівників підприємства за певний період визначається як сума середньомісячної чисельності поділена на кількість місяців у розрахунковому періоді.

Синдикат – організаційна форма існування різновиду картельної угоди, що передбачає реалізацію продукції учасників через створюваний спільний збутовий орган або збутову мережу одного з учасників об'єднання.

Система – сукупність елементів, що перебувають у певних відношеннях та зв'язках між собою, утворюючи деяку цілісну єдність.

Система оперативного планування виробництва – це сукупність різних методик та технологій планової роботи , що характеризується ступенем централізації, об'єктом регулювання, складом календарно-планових показників, порядком обліку та руху продукції та оформленням облікової документації.

Системний аналіз − методологія дослідження об'єктів довільної природи шляхом їх подання як систем з подальшим аналізом і синтезом цих систем.

Сканування зовнішнього середовища – це безперервне простежування за його параметрами, один з напрямів аналітико – прогностичних робіт, призначається для збору, оцінки і прогнозування значущості для економічної системи важливих змін у зовнішньому середовищі.

Службовці – це працівники, що здійснюють підготовку та оформлення документації, облік та контроль, господарське обслуговування (тобто виконують суто технічну роботу), зокрема – діловоди, обліковці, архіваріуси, агенти, креслярі, секретарі-друкарки, стенографісти тощо.

Спеціалізація – поділ традиційних та формування нових галузей суспільного виробництва.

Спеціальність – це вид діяльності в межах професії, який має специфічні особливості, додаткові спеціальні знання і навички.

Статутний капітал – фіксована сума основного і оборотного капіталу підприємства. Він утворюється на момент його створення і перебуває в розпорядженні підприємства впродовж усього терміну його функціонування.

Стратегічні господарські підрозділи – це підрозділи підприємства, які орієнтовані на свої ринки, своїх клієнтів, мають своїх конкурентів.

Структура підприємства – це склад і співвідношення його внутрішніх ланок (цехів, ділянок, відділів, лабораторій та інших підрозділів), що становлять єдиний господарський об’єкт. Розрізняють загальну, виробничу й організаційну структури підприємства.

Ступінь механізації праці – відношення обсягу механізованих робіт до заготівельного обсягу робіт.

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується,

буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Теплова обробка продукції – призначена для виготовлення напівфабрикатів.

Технологічна безпека – ступінь спрацювання основних виробничих засобів, завантаження спеціалізованого устаткування і доступ ноу-хау; частка витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, уведення в дію основних виробничих засобів.

Технологічна форма спеціалізації цехів – підрозділи створюються за принципом технологічної однорідності.

Технологічні інновації – матеріалізація нових ідей і знань, відкриттів, винаходів і науково-технічних розробок з метою їхньої комерційної реалізації для задоволення потреб споживачів.

Товариство з обмеженою відповідальністю – це товариство, статутний фонд якого поділений на частини, що визначені установчими документами. Його учасники несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства у межах свого внеску.

Товариство з повною відповідальністю – це товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язання підприємства всім своїм майном.

Товариством з додатковою відповідальністю є господарське товариство, статутний фонд якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності

Товарна продукція (обсяг продукції, послуг) – продукція вироблена для реалізації за межами підприємства. Можна визначити на основі валової продукції, для цього з валової продукції віднімається вартість незавершеного виробництва і напівфабрикатів.

Точка беззбитковості – мінімальний обсяг виробництва (реалізації) продукції, при якому сума одержаного валового доходу дорівнює сумі поточних витрат.

Точки біфуркації – такий стан системи, коли порівняно незначні зміни її параметрів або зовнішніх факторів можуть призвести до значних якісних змін у поводженні системи, її стані, траєкторії або структурі.

Традиційні процеси і явища – характеризують звичайне функціонування національної економіки, її галузей та окремих підприємств.

Трудові ресурси – це частина працездатного населення, що за своїми віковими, фізичними, освітніми даними відповідає певній сфері діяльності.

Унітарне підприємство створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує статутний фонд, розподіляє доходи , керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства в управлінні, на одержання частки прибутку у вигляді дивіденду, на участь у розподілі майна в разі його ліквідації.

Управління (системою) − діяльність, яка має на меті забезпечити цілеспрямоване поводження системи під час зміни умов зовнішнього середовища або умов її функціонування. Системи з управлінням називають кібернетичними системами.

Фінансова діяльність – здійснення операцій, які призводять до зміни розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Фінансова складова економічної безпеки – комплекс заходів та реалізація запланованих дій у процесі здійснення суб'єктом господарювання фінансово-економічної діяльності.

Фінансові інвестиції – вкладення капіталу у різні види фінансових документів (використання коштів для придбання цінних паперів).

Фонди обігу – кошти, які обслуговують процес обігу продукції. До них належать: готова продукція на складах підприємства, відвантажена продукція, грошові кошти на розрахунковому рахунку у банку, дебіторська заборгованість. Фонди рахуються на балансі підприємства протягом усього періоду їхнього функціонування.

Фондоозброєність праці – показник, що характеризує рівень технічної оснащеності праці, величина основних виробничих фондів, які використовує один працівник: визначається відношенням середньорічної вартості основних фондів до середньорічної чисельності працівників.

Функціональна організаційна структура управління – передбачає функціональний розподіл праці та функціональну спеціалізацію підрозділів.

Функція – функціональне бінарне відношення. Функція – це правило, яке кожному елементу з першої множини (області визначення) ставить у відповідність один і тільки один елемент з другої множини. Часто цю другу множину називають цільовою множиною чи образом функції чи відображення.

Функція системи – діяльність, роль об'єкта в рамках деякої системи.

Хаос – у синергетиці під хаосом розуміють нерегулярний рух, що описується детерміністичними рівняннями. Його ще називають динамічним хаосом.

Цілісність системи – властивість системи, яка полягає в тому, що остання, з одного боку, – це цілісне утворення, а з другого – в її складі чітко можна виділити окремі цілісні об'єкти (елементи). Але не компоненти становлять ціле (систему), а навпаки, ціле породжує під час свого поділу компоненти системи.

Чиста продукція – продукція новостворена працею у тій чи іншій сфері матеріального виробництва. Являє собою різницю між обсягом валової продукції і матеріальними витратами (сировина, матеріали, паливо) в цінах кінцевого споживання. ЧП = Валова продукція – Матеріальні витрати. Чиста продукція відображає вклад підприємства у створення національного доходу країни, так як враховує тільки додану вартість.

Чек – грошовий документ встановленої форми, що містить письмове розпорядження власника поточного рахунку банку про безумовну виплату певної суми конкретній особі або пред'явнику.

Чистий прибуток – враховує у своєму складі суму прибутку від звичайної діяльності після оподаткування з врахуванням сальдо надзвичайних доходів і витрат після сплати законодавчо встановлених податків; залишається у розпорядженні підприємства.

Чистий приведений дохід – показник оцінки ефективності інвестицій, який визначається як різниця між сумою дисконтованих грошових потоків за весь інвестиційний період та сумою дисконтова них інвестицій.

Штатний розпис – це локальний нормативно-правовий акт (тобто документ), який встановлює для конкретного підприємства, установи, організації структуру, штати та посадові оклади працівників і яким (звісно, в разі його затвердження) зобов'язане керуватися підприємство у своїй діяльності.

Якісні показники виробничої програми – сортність, марка, вміст корисного компоненту, частка продукції, що відповідає світовим стандартам, частка експортної продукції.